

ASISTENȚĂ TEHNICĂ PENTRU PREGĂTIREA DOCUMENTELOR NECESARE ÎN DERULAREA
PROCEDURII DE EVALUARE STRATEGICĂ DE MEDIU (SEA) PENTRU PROGRAMUL INTERREG
NEXT ROMÂNIA – REPUBLICA MOLDOVA PENTRU PERIOADA 2021 - 2027

RAPORT DE DEFINIRE A DOMENIULUI DE APLICARE

NOIEMBRIE 2021

Program finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

1

Romania-Republica Moldova
ENI-COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ

Autori:

Acest document a fost elaborat in cadrul procedurii SEA pentru Programul INTERREG NEXT România – Moldova 2021 – 2017 implementat de KVB Consulting & Engineering SRL

Contact furnizorul de servicii de consultanță:

KVB Consulting & Engineering SRL
Strada Mitropolit Varlaam Street nr. 147, Sector 1, București 12903, Romania

Contact autor principal:

Geograf Roxana OLARU
KVB Consulting & Engineering SRL, roxana.olaru@kvb.ro, +40 733 107 793

CUPRINS

I.	INTRODUCERE	4
I.1	Scopul raportului de definire a domeniului de aplicare	4
II.	DETERMINAREA OBIECTULUI PROGRAMULUI SEA	4
II.1	Structura Programului	4
II.2	Obiectivele și aria de implementare	4
II.3	Prioritățile Programului	5
III.	DETERMINAREA SEMNIFICAȚIEI PROBABILE A EFECTELOR	10
III.1	Efecte asupra mediului la nivel regional și transfrontalier	10
III.2	Caracteristicile de mediu ale ariei de implementare a Programului	11
III.3	Caracteristicile efectelor programului asupra mediului	11
IV.	DEFINIREA SCOPULUI EVALUĂRII	12
IV.1	Planuri relevante, programe și obiective de protecție a mediului	12
IV.2	Probleme de mediu identificate	13
IV.3	Obiectivele SEA	14
IV.4	Informații de referință	15
IV.5	Metode de evaluare	21
V.	STRUCTURA RAPORTULUI SEA	21
VI.	PROCEDURA SEA	22
VI.1	Consultări	22
VII.	EFACTE DE MEDIU AȘTEPTATE PRIVIND ȚĂRILE TERȚE	22
VIII.	BIBLIOGRAFIE	22

I. INTRODUCERE

I.1 Scopul raportului de definire a domeniului de aplicare

Acest document este parte a Notificării ce va fi trimisă către Autoritatea de Mediu competentă, în vederea inițierii procedurii SEA (evaluare strategică de mediu) pentru draftul de Program INTERREG NEXT România – Republica Moldova pentru perioada de programare 2021-2027, denumit în continuare Program INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027. Principalele informații despre Programul INTERREG NEXT România-Moldova 2021-2027 sunt disponibile în prezent la: <https://www.ro-md.net/ro/>, secțiunea dedicată programării după 2020. În Anexa 1 a prezentului Raport de documentare este prezentat draftul de Program INTERREG NEXT Romania-Republica Moldova 2021-2027.

În acest document sunt furnizate informații relevante pentru autoritățile de mediu din România și Republica Moldova, în vederea obținerii Punctului de vedere final privind parcurgerea procedurii de evaluare de mediu cu privire la domeniul de aplicare a procedurii mai sus menționate.

II. DETERMINAREA OBIECTULUI PROGRAMULUI SEA

II.1 Structura Programului

Documentul de definire al domeniului de aplicare este pregătit pentru proiectul actual al Program INTERREG NEXT Romania-Republica Moldova 2021-2027, care include patru județe din România (Galați, Vaslui, Iași și Botoșani) și Republica Moldova cu întreg teritoriul. Lungimea totală a graniței este de 681,4 Km, iar suprafața totală a ariei de implementare a Programului este de 54.089,80 km².

II.2 Obiectivele și aria de implementare

Viziunea pentru actualul Program INTERREG NEXT România – Republica Moldova 2021-2027 poate fi definită după cum urmează: **"O regiune transfrontalieră mai verde, mai rezistentă și mai coerentă între România și Republica Moldova, cu o mai bună înțelegere a oportunităților de cooperare, o încredere sporită și bariere reduse în calea cooperării, în vederea atingerii obiectivelor comune, cu un cadru de cooperare mai durabil"**.

Strategia programului este articulată în două obiective de politică și în două obiective INTERREG corespunzătoare celor șapte obiective specifice. Următoarele obiective vor fi finanțate prin intermediul viitorului Program INTERREG NEXT România – Republica Moldova 2021-2027 pentru perioada de programare 2021-2027.

Următoarele 2 Obiective de Politică vor fi finanțate prin intermediul viitorului Program INTERREG NEXT România – Republica Moldova 2021-2027:

- ❖ O Europă mai ecologică și rezilientă, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției la o energie curată și sigură, a investițiilor ecologice și a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării și adaptării schimbărilor climatice, a prevenirii și gestionării riscurilor și mobilitate urbană durabilă.
- ❖ O Europă mai socială și mai incluzivă care implementează Pilonul European al Drepturilor Sociale.

Următoarele 2 obiective specifice Interreg vor fi finanțate prin intermediul viitorului Program INTERREG NEXT România – Republica Moldova 2021-2027:

- ❖ O cooperare mai bună în domeniul guvernării
- ❖ O Europă mai sigură

II.3 Prioritățile Programului

Justificarea selecției priorităților, obiectivelor de politică și a obiectivelor specifice ale Programului INTERREG NEXT România – Republica Moldova 2021-2027 sunt prezentate mai jos.

Prioritate: Comunități verzi.

Obiectivul politic 2 - O Europă mai ecologică și rezilientă, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției la o energie curată și sigură, a investițiilor ecologice și a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării și adaptării schimbărilor climatice, a prevenirii și gestionării riscurilor și mobilitate urbană durabilă.

Obiectiv specific: Promovarea adaptării la schimbările climatice și a prevenirii riscurilor de dezastre, a rezilienței luând în considerare abordările ecosistemice.

Justificare: În ultimul deceniu, clima a suferit schimbări considerabile în arealul programului (și nu numai). De la secete severe până la precipitații abundente, populația a trebuit să se confrunte cu fenomene extreme mai des decât în trecut. În 2019, suprafețele din Republica Moldova supuse riscului de inundații se ridicau la 2.315 km², în timp ce în România cifra era de 14.564 km² (la nivel național). În plus, utilizarea necontrolată a resurselor forestiere în ceea ce privește defrișările este considerată a fi o cauză a alunecărilor de teren în zona eligibilă. În cadrul procesului de consultare desfășurat pentru elaborarea programului, părțile interesate care activează în domeniul prevenirii riscului de dezastre în ambele țări și-au exprimat intenția puternică de a colabora pentru îmbunătățirea pregătirii și prevenirii mai multor tipuri de dezastre, atât naturale, cât și antropice. O valorificare a proiectelor transfrontaliere anterioare finanțate de UE în domeniul prevenirii riscului la dezastre ar reduce decalajul dintre cele două țări în ceea ce privește prevenirea, pregătirea și reziliența în caz de dezastre, contribuind la o mai bună adaptare la schimbările climatice. Dezvoltarea mecanismelor moderne de monitorizare și avertizare timpurie pentru dezastre naturale și/sau antropice reprezintă o prioritate pentru autorități. Toate cele de mai sus, împreună cu un grad crescut de conștientizare a populației, ar contribui la diminuarea pagubelor materiale și a pierderilor de vieți omenești în comunitățile din zona de frontieră.

Activități indicative:

- Construirea/reabilitarea/modernizarea infrastructurii în domeniul intervenției și pregătirii pentru situații de urgență;
- Dotarea cu echipamente pentru intervenții de urgență;
- Planuri/proceduri/instruiri operaționale comune pentru prevenirea și managementul riscurilor;
- Monitorizarea hidrologică a râurilor, temperatura apei, măsurarea precipitațiilor, regimul gheții;
- Întărirea malurilor râurilor, canalelor, starea barajelor, împădurirea malurilor râurilor;
- Activități de prevenire pentru eliminarea eroziunilor;

- Campanii de conștientizare a populației aflate sub riscul dezastrelor naturale sau provocate de om.

Obiectiv specific: Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare

Justificare: Din punct de vedere al resurselor forestiere, în Republica Moldova și zona eligibilă a României se observă o tendință stabilă privind defrișarea pădurilor. În timpul procesului de consultare referitoare la împădurire, în ambele țări s-a observat un puternic interes, cu scopul de a evita alunecările de teren și dezastrelor naturale la inundații. La nivelul anului 2019 suprafața de teren în Republica Moldova se ridică la 2.315 Kmp, în timp ce în România la 14.564 kmp.

Activități indicative:

- Elaborarea de planuri/proceduri comune de management pentru ariile protejate;
- Evaluarea, protecția și îmbunătățirea ecosistemelor existente (activități de cercetare, inventariere a resurselor, protecția speciilor pe cale de dispariție, eradicarea speciilor invazive, împăduriri etc.);
- Campanii de conștientizare pentru protecția și promovarea turismului ecologic în zonele protejate.
- Infrastructură verde urbană.

Prioritate: Dezvoltare socială transfrontalieră

Obiectivul de politică 4 – O Europă mai socială și mai incluzivă care implementează Pilonul European al Drepturilor Sociale.

Obiectivul Specific 1: Îmbunătățirea accesului egal la servicii incluzive și de calitate, în domeniul educației, al formării și învățării continue pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin încurajarea rezilienței pentru educație și instruire la distanță și online.

Justificare: Investițiile în educația publică reprezintă o nevoie constantă în ambele țări participante, deși procentul alocat din PIB a ajuns la aproape 6 în 2019 în Republica Moldova, în timp ce în România procentul a crescut de la 2,8 în 2016 la 3,4 în 2019. Pandemia COVID-19 a adus o investiție importantă în dotarea cu echipamente a școlilor din ambele țări, când au fost cumpărate dispozitive IT pentru a crea premisa școlarității online. Cu toate acestea, consultările purtate cu autoritățile centrale și locale din ambele țări au relevat necesitatea urgentă de investiții în infrastructura educațională, în modernizarea și dotarea școlilor, universităților, unităților de învățământ profesional și bibliotecilor publice, a creării de noi resurse didactice. Resursa umană implicată în actul educațional necesită și o pregătire și actualizare constantă, prin urmare activități comune de dezvoltare a abilităților și metodelor de predare ar contribui la armonizarea celor două sisteme educaționale și la reducerea disparităților dintre cele două țări. Schimbul de experiență al profesorilor și studenților, elaborarea de programe comune, strategii comune în domeniul educației ar

contribui, de asemenea, la aducerea sistemelor de învățământ din ambele țări la același nivel și la creșterea mobilității în acest domeniu.

Activități indicative:

- construcția/reabilitarea/modernizarea infrastructurii de învățământ;
- dotarea cu echipamente a instituțiilor de învățământ (școli, universități, biblioteci);
- acțiuni comune în domeniul educației (strategii, traininguri, ateliere de lucru, schimb de experiență etc.).

Obiectivul specific 2: Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie și în comunitate.

Justificare: O problemă importantă a structurii forței de muncă din domeniul sănătății din Republica Moldova este legată de îmbătrânirea profesioniștilor actuali. În 2019, 30,27% din cei 12.552 de medici s-au aflat în apropierea datei de pensionare. Aceeași situație alarmantă este valabilă și pentru asistenți, 3.086 de asistenți fiind aproape de pensionare în 2019. Sunt șanse ca această problemă să se aprofundeze, și în anii următori întrucât tinerii medici nu sunt dispuși să lucreze în condițiile oferite de guvern. Un alt motiv important pentru a ține tinerii medici departe de spitale este lipsa infrastructurii medicale performante.

Pe de altă parte, sistemul de sănătate din zona eligibilă a României se caracterizează prin următoarele aspecte principale:

- ❖ o diferență clară între infrastructura și cazurile complexe de rezolvat în cele 4 județe;
- ❖ spitalele mai mici tratează doar cazuri diagnosticate necomplicate, trimițând un număr mare de pacienți la spitalele municipale reședință de județ;
- ❖ inechități în acoperirea serviciilor de sănătate între mediul rural și cel urban, în special în județe precum Vaslui și Botoșani;
- ❖ nu există o dovadă clară a dispozitivelor medicale de ultimă generație și a nivelului respectiv de utilizare a acestora în spitalele publice;
- ❖ lipsa resurselor umane, cu un număr redus de medici și asistenți medicali față de media UE. Mai mult, repartizarea inegală a medicilor reprezintă o barieră suplimentară în calea accesului la asistență medicală în zona eligibilă de implementare a Programului în România;
- ❖ lipsa unui set clar de indicatori care să vizeze calitatea actului medical, astfel încât să stimuleze eficiența spitalelor publice.

În ambele țări există un risc ridicat de colaps al sistemului public de sănătate prin lipsa medicilor generat de exodul de creiere, medicii tineri părăsind atât Republica Moldova, cât și zona eligibilă a României și, prin urmare, o scădere a calității serviciilor medicale și a timpului de răspuns.

Construirea de noi spitale, reabilitarea și modernizarea celor existente și, cel mai important, dotarea cu echipamente de ultimă generație ar crește calitatea actului medical și pregătirea sistemului în ceea ce privește infrastructura. Mai mult, investiția în pregătirea personalului medical, schimbul de experiență, dezvoltarea de proceduri comune este a doua

condiție pentru un sistem medical puternic rezistent. Acest lucru ar ajuta, de asemenea, la diminuarea procesului de exod al creierelor și ar oferi condiții mai bune pentru comunitățile de graniță. Pandemia de COVID-19 a supus sistemul de sănătate unui test structural și și-a dezvoltat punctele slabe mai mult decât orice perioadă din ultimele decenii. Împreună cu alte surse de finanțare, programul poate contribui la îmbunătățirea capacității sistemului de a face față provocărilor actuale, împreună cu orice altă situație excepțională, inclusiv prin parteneriat consolidat.

Activități indicative:

- Construirea/reabilitarea/modernizarea infrastructurii sanitare;
- Dotare de echipamente (inclusiv IT, digitalizare, active mobile, echipamente pentru situații de urgență);
- Traininguri/proceduri/schimb sau experiență în comun;
- Campanii de conștientizare.

Obiectivul specific 3: Consolidarea rolului culturii și a turismului durabil pentru dezvoltare economică, incluziune socială și inovare socială.

Justificare: Turismul este un potențial activ competitiv important pentru zona de bază eligibilă. Moștenirea culturală comună a zonei este o componentă cheie care poate constitui baza pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice.

În perioadele anterioare de programare, au fost implementate proiecte în domeniul patrimoniului cultural și s-au dovedit a fi de mare interes pentru beneficiarii din zonă. Câteva dintre obiectivele patrimoniului cultural au fost reabilitate, în cursul a două perioade de programare (ex.: reabilitarea Cetății Soroca etc.), deoarece acestea necesită investiții majore.

Într-o zonă cu numeroase situri istorice și culturale, cu tradiții bine păstrate, investițiile în turism ar contribui semnificativ la dezvoltarea economiilor locale ale comunităților de graniță, prin atragerea unui număr mai mare de turiști și încurajarea meșteșugurilor locale. Promovarea acestor bunuri turistice este o componentă cheie a acestui proces, împreună cu investiția în recondiționarea și digitalizarea siturilor de patrimoniu cultural.

Activități indicative:

- Reabilitarea/modernizarea și dotarea patrimoniului cultural;
- Reabilitarea infrastructurii legate de siturile de patrimoniu cultural;
- Promovarea patrimoniului cultural (campanii de promovare, evenimente culturale etc.);
- Promovarea platformelor digitale pentru turism;
- Promovarea siturilor de patrimoniu cultural și includerea acestora în rețelele și lanțurile de turism transfrontalier;
- Campanii comune, publicații, studii, strategii de îmbunătățire a potențialului turistic transfrontalier;
- Schimb de cunoștințe și bune practici în domeniul întreținerii și revitalizării zonelor și siturilor de patrimoniu cultural care cresc atractivitatea și potențialul turistic;
- Înființarea de rețele comune în domeniul turismului și culturii.

Prioritate: Cooperare transfrontalieră

Obiectivul Specific INTERREG 1 – O mai bună cooperare a guvernării.

Program finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

Actiune: Consolidarea unei administrații publice eficiente prin promovarea cooperării juridice și administrative și a cooperării între cetățeni, actorii societății civile și instituții, în special, în vederea rezolvării obstacolelor juridice și de altă natură din regiunile de frontieră.

Justificare: România, ca stat membru al Uniunii Europene, are o experiență îndelungată în accesarea și implementarea proiectelor finanțate de UE. Autoritățile de la nivel național și regional/local își pot împărtăși expertiza cu omologii moldoveni și ambele părți pot lucra împreună pentru a identifica soluții comune la problemele zonei eligibile. Elaborarea de strategii comune de dezvoltare în diverse domenii de acțiune, schimbul de experiență prin vizite de studiu, dezvoltarea instrumentelor ITC, elaborarea de protocoale comune, stabilirea de noi măsuri legislative pentru a ajuta cooperarea transfrontalieră ar îmbunătăți semnificativ relațiile dintre cele 2 țări participante și ar contribui la reducerea disparităților în termenii capacității instituționale.

Activități indicative:

- strategii/planuri de acțiune/instruire transfrontaliere comune;
- soluții comune pentru cooperarea transfrontalieră (care pot include dotarea de echipamente, software, construcția/reabilitarea/modernizarea infrastructurii transfrontaliere);
- campanii de informare și conștientizare.

Obiectivul Specific INTERREG 2 - O europa mai sigură și securizata.

Actiune: Creșterea capacității managementului de frontieră.

Justificare: Gestionarea eficientă a frontierelor necesită ca frontierele externe ale UE să fie atât eficiente (facilitând migrația legală, comerțul și tranzitul legitim) cât și sigure (prevenirea comerțului și tranzitului ilegal, precum și a migrației ilegale). În multe privințe, aceasta necesită o cooperare strânsă la nivel național, dar cooperarea transfrontalieră are, de asemenea, un rol important de jucat, de exemplu în modernizarea infrastructurii de trecere a frontierei, în îmbunătățirea schimbului de informații și a cooperării între autoritățile de frontieră la nivel local sau în îmbunătățirea guvernancei printr-o abordare mai coordonată a managementului.

România și Republica Moldova au în comun un număr de 9 puncte de trecere a frontierei terestre în zona eligibilă. Dintre acestea, 6 puncte de trecere a frontierei sunt deschise traficului rutier, în timp ce 3 dintre ele sunt dedicate trecerii frontierei feroviare.

Consultările purtate cu părțile interesate ale programului au relevat necesitatea investițiilor în infrastructura și echipamentele necesare pentru supravegherea frontierei, pentru misiunile comune de intervenție, precum și pentru prevenirea faptelor criminale. Pentru a avea un răspuns coerent, autoritățile implicate în managementul frontierelor, împreună cu forțele de poliție și jandarmerie care se ocupă de prevenirea și combaterea criminalității în zona de frontieră trebuie să aibă proceduri comune, să urmeze o pregătire similară și să aibă un nivel similar de dotare, ca și cel al acestora. Activitățile sunt plasate la frontierele externe ale UE. Prin urmare, această acțiune în cadrul actualului obiectiv specific Interreg a fost identificată ca având nevoie de finanțare considerabilă din partea ambelor țări participante.

Acțiuni indicative:

- strategii/planuri de acțiune/instruire transfrontaliere comune;

Program finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

- soluții comune pentru cooperarea transfrontalieră (dotare de echipamente, software, construcție/reabilitare/modernizare infrastructură transfrontalieră);
- campanii de informare și conștientizare.

III. DETERMINAREA SEMNIFICAȚIEI PROBABILE A EFECTELOR

III.1 Efecte asupra mediului la nivel regional și transfrontalier

Prioritățile, măsurile și intervențiile acoperite de Programul INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 vor avea un impact general pozitiv asupra mediului.

Zona programului beneficiază de o concentrare mare de situri naturale și istorice și de arii naturale protejate, înregistrând un nivel scăzut de investiții în amenajări turistice și culturale.

Zona de bază eligibilă a programului are unul dintre cele mai scăzute niveluri de dezvoltare în comparație cu celelalte țări și regiuni învecinate. Nivelul scăzut de competitivitate este o problemă majoră pentru zona eligibilă. Cauzele sunt predominarea agriculturii ca activitate economică principală și lipsa unei economii cu adevărat diverse, nivelul scăzut al investițiilor în Cercetare & Dezvoltare, accesibilitatea scăzută din cauza calității proaste a infrastructurii de transport și infrastructurii de utilități publice subdezvoltate.

Nivelul scăzut de monitorizare a poluării solului, apei și aerului diminuează nivelul de conștientizare a populației cu privire la nivelul real de poluare din comunitățile lor.

Programul investește în acțiuni și măsuri de conștientizare cu privire la importanța protejării mediului și a comportamentului responsabil.

Deși centrele urbane situate în zona programului nu sunt mari, amprenta lor de carbon este încă semnificativă din cauza utilizării de mașini foarte poluante, a sistemelor de încălzire nedurabile, împreună cu măsurile insuficiente de eficiență energetică.

Acesta este motivul pentru care programul propune acest obiectiv specific, pentru finanțarea investițiilor în infrastructura verde din mediul urban și pentru finanțarea măsurilor de conștientizare a populației rezidente. Conceptul de „infrastructură verde” este unul relativ nou și se va acorda o atenție deosebită promovării acestuia și dezvoltării de soluții pilot care să poată fi replicate ulterior. Cele mai comune structuri care vor fi vizate sunt: parcuri, alei mărginite de copaci, acoperișuri verzi, spații deschise, terenuri de joacă, terenuri agricole și păduri urbane etc. Programul propune măsuri precum:

- Investiții în domeniul educației publice, investiții în echiparea corespunzătoare a școlilor din ambele state, investiții în infrastructura educațională;
- Investiții în pregătirea personalului medical;
- Investiții în turism și recondiționarea patrimoniului cultural;
- Investiții în infrastructura și echipamentele de monitorizare a granițelor;

Se propune ca la implementarea fiecărui proiect care se va dezvolta din obiectivele specifice propuse de Program, să se efectueze o evaluare a impactului asupra mediului pentru a determina semnificația impactului și măsurile de remediere și compensare, după caz. În acest moment, informațiile nu sunt suficiente pentru a determina semnificația probabilă a efectelor prevăzute în anexa II la Directiva SEA.

În acest sens, se propune întreprinderea unei forme simplificate de SEA și concentrarea pentru a reduce posibilele riscuri și a maximiza beneficiile lor de mediu.

III.2 Caracteristicile de mediu ale ariei de implementare a Programului

Aria de implementare pentru Programul INTERREG NEXT România – Republica Moldova 2021-2027 cuprinde patru județe ale României și tot teritoriul Republicii Moldova.

Frontiera dintre cele două țări reprezintă granița Uniunii Europene, iar statutul acesteia joacă un rol important în dezvoltarea infrastructurii de frontieră România – Republica Moldova.

Aria eligibilă a Programului INTERREG NEXT România – Republica Moldova 2021-2027 acoperă 4 județe din România (Botoșani, Iași, Vaslui, Galați) și întreg teritoriul Republicii Moldova. Arealul se suprapune cu 54.089.80 km² cu o lungime a frontierei de 681.4 km. Din suprafața totală eligibilă, 37.42% corespund teritoriului României și 62.58% Republicii Moldova.

Arealul Programului are un total de 559.3810 locuitori, dintre care 36.7 % sunt rezidenți ai României și 63.3% sunt rezidenți ai Republicii Moldova.

Trasportul feroviar a scăzut în ambele țări, pe măsură ce numărul de călători a scăzut.

În ceea ce privește conectivitatea aeriană, Republica Moldova deține 2 aeroporturi (Chișinău și Mărculești), iar în regiunea eligibilă din România este conectată prin intermediul unui singur aeroport (Iași), cu conectivitate internațională.

Ambele țări participante au nevoie de investiții semnificative în infrastructură, însă bugetul alocat pentru astfel de proiecte ar trebui să fie foarte consistent. Așadar, se poate concluziona faptul că proiectele de infrastructura de transport nu ar putea avea un impact semnificativ din cauza unei alocărilor reduse de fonduri.

Zona de bază eligibilă a Programului se întinde pe o suprafață totală de 54.089 km², din care 202.46.30 km² reprezintă teritoriul României (împărțit în cele 4 județe: Botoșani 4.986 km², Iași 5.476 km², Vaslui 5.318 km², Galați 4.466,30 km²), 33.843.50 km² reprezintă teritoriul Moldovei.

O mare parte a populației teritoriului aferent programului locuiește în centre urbane cu densitate mare, precum municipiile Iași, Galați și Chișinău. Aceste centre urbane au devenit centre gravitaționale atât pentru populație, cât și pentru fluxurile economice. 44,33% din populația din zona eligibilă trăiește în mediul urban și 55,67% în mediul rural.

Accesibilitatea la zona eligibilă a Programului în România, prin autostrăzi și căi ferate, este ușor sub medie față de alte state membre. În Republica Moldova, lungimea drumurilor publice este de 9.359 km, din care mai mult de jumătate (6.016,2 km) sunt drumuri locale. În prezent nu există autostrăzi în Republica Moldova, România raportând un număr de 920 km de autostrăzi la sfârșitul anului 2020.

Relieful variat, poziționarea geografică, flora și fauna variate, precum și moștenirea culturală a zonei sunt componente cheie care pot constitui baza pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice, dat fiind potențialul ridicat de atractivitate a acesteia.

III.3 Caracteristicile efectelor programului asupra mediului

SEA va urmări următoarele aspecte cheie:

- ❖ Biodiversitatea;

Program finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

- ❖ Peisaj;
- ❖ Inundații și secete;
- ❖ Calitatea apei;
- ❖ Eroziunea și contaminarea solului;
- ❖ Evenimente cu poluări industriale și contaminări.

IV. DEFINIREA SCOPULUI EVALUĂRII

IV.1 Planuri relevante, programe și obiective de protecție a mediului

Programul INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 are relații importante cu privire la mai mult de două documente strategice care abordează probleme de protecție a mediului legate de zona de studiu, precum:

- ▶ Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR) – Țările învecinate;
- ▶ Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030;
- ▶ Strategia de Dezvoltare Regională Republica Moldova;
- ▶ Directive 2001/42/EC – Directiva privind evaluarea strategică de mediu (SEA);
- ▶ Regulamentul (UE) 2019/693 din 7 februarie 2019 de modificare a Regulamentului delegat (UE) nr. 481/2014 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1299/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește normele specifice privind eligibilitatea cheltuielilor pentru programe de cooperare;
- ▶ Regulamentul (UE) 2019/694 din 15 februarie 2019 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește forma de finanțare care nu este legată de costurile operațiunilor relevante.

Strategia UE pentru regiunea Dunării (EUSDR)

Programul urmărește să creeze sinergii și complementarități cu EUSDR și să contribuie direct la implementarea Strategiei Macroregionale pentru Regiunea Dunării.

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR) oferă un cadru general pentru părți din zona Europei Centrale și de Sud-Est, care vizează promovarea integrării și dezvoltării integratoare. Regiunea Dunării cuprinde 14 țări (Germania, Austria, Republica Slovacă, Cehia, Ungaria, Slovenia, România, Bulgaria, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Republica Moldova și Ucraina). Astfel, Regiunea Dunării cuprinde întreaga zonă a Programului, în timp ce toate proiectele care urmează a fi finanțate contribuie într-un fel și într-o anumită proporție la atingerea obiectivelor EUSDR.

Cei patru piloni ai Strategiei (Conectarea Regiunii Dunării, Protecția mediului în Regiunea Dunării, Construirea prosperității în Regiunea Dunării și Întărirea Regiunii Dunării) sunt toți abordați de Prioritățile și obiectivele Programului.

Acesta este însoțit de un Plan de acțiune „în curs de desfășurare” care defalcă unsprezece domenii prioritare în acțiuni și exemple de proiecte. Lista propusă a acțiunilor strategice a fost luată în considerare în strategia Programului.

Relațiile dintre zona programului și Regiunea Dunării pot fi analizate în următoarele domenii principale: mobilitate, energie, mediu, riscuri și dezvoltare socio-economică.

În toate aceste domenii de interacțiune pot fi identificate provocări și oportunități, în funcție de amploarea fenomenelor, locale, regionale sau internaționale, și în funcție de

principalii factori motrici precum schimbările globale de mediu sau, de exemplu, piețele internaționale de turism.

În unele zone, se poate identifica o interdependență puternică între zona programului și regiunea mai mare a Dunării. Aceste zone sunt dominate de factori internaționali și interregionali, cu impacturi care depășesc în mare măsură dimensiunea regională. Câteva exemple: reducerea și prevenirea poluării solului, apei și aerului prin surse industriale și urbane, controlul și diminuarea riscurilor de mediu, dezvoltarea integrării rețelelor europene de transport. În aceste zone acțiunea partenerilor de proiect ar trebui să se concentreze pe integrarea acțiunilor locale cu strategiile la nivelul regiunii Dunării.

În alte zone, intervențiile nu depind în totalitate, dar pot beneficia de cooperare la nivelul mai larg al regiunii Dunării. Printre aceste domenii, conservarea resurselor de mediu, a biodiversității, a peisajului; creșterea turismului; pot fi menționate ca potențiale beneficiare al acțiunilor de cooperare transfrontalieră. Pe parcursul implementării sale, programul poate dezvolta criterii specifice de evaluare a proiectelor pentru a încuraja proiectele care sprijină prioritățile EUSDR (de exemplu, alocare bugetară, cereri specifice pentru EUSDR, alocarea de puncte suplimentare proiectelor care contribuie la obiectivele și acțiunile macroregionale).

IV.2 Probleme de mediu identificate

Cele două țări participante au ca puncte slabe comune nivelul ridicat al emisiilor de carbon, o rată scăzută a utilizării energiilor regenerabile în Republica Moldova, o suprafață redusă de păduri în România și o exploatare intensivă a lemnului cu scopul producerii de cherestea în Republica Moldova.

În ceea ce privește emisiile de CO₂ (provenite din utilizarea combustibilului solid și arderea deșeurilor pentru încălzirea locuințelor și în industrie (în Republica Moldova), împreună cu o implementare scăzută a metodelor de eficientizare energetică) reprezintă principala cauză a poluării aerului.

Dacă în România (zona eligibilă) sunt instalate 14 sisteme publice de monitorizare a calității aerului, pe întreg teritoriul Republicii Moldova sunt în vigoare 9 sisteme de monitorizare manuală. Politicile guvernamentale implementate de ambele țări au avut un impact pozitiv asupra reducerii emisiilor de carbon, fiind în concordanță cu măsurile Uniunii Europene pentru atingerea țintelor până în 2030. O monitorizare mai atentă a calității aerului în ambele țări ar contribui la luarea măsurilor de reducere a poluării aerului și, prin urmare, îmbunătățirea calității vieții, în special în principalele centre urbane.

În 2017, ponderea energiei regenerabile pentru România era de 39,40%, în timp ce Moldova avea o pondere de 27,84%. Ambele țări se pot concentra pe creșterea acestei cote și pe identificarea surselor de noi energii utilizabile la nivelul clădirilor publice, precum și pentru utilizarea populației. Întrucât în ambele țări au înregistrat o tendință de creștere a consumului de energie pe cap de locuitor (de aproximativ 10% în 2017 față de 2016), acest lucru ar trebui să determine autoritățile naționale să consolideze măsurile legate de creșterea ponderii energiei regenerabile.

Schimbările climatice își arată impactul asupra zonei programului prin creșterea temperaturii medii și modificări ale regimului precipitațiilor, cu variabilitate regională, cât și sezonieră ridicată. Consecințele sunt creșterea frecvenței înregistrării de fenomene precum inundațiile și seceta, cu potențiale daune aduse infrastructurii antropice și apariția valurilor

de căldură (cu impact asupra sănătății umane) dar și creșterea riscului de incendii forestiere. Întrucât ponderea consumului de energie regenerabilă este destul de scăzută în ambele țări, (teritoriul eligibil al României având o rată mai bună), ambele țări ar trebui să ia măsurile necesare pentru a crește utilizarea energiei regenerabile, atât în sectorul privat, cât și în cel industrial. Ar trebui furnizate scheme financiare împreună cu stimulente financiare pentru a motiva companiile și populația către o rată mai mare de utilizare a energiei regenerabile.

Gestionarea deșeurilor este o problemă sensibilă de ambele părți ale graniței, colectarea deșeurilor municipale reprezentând un punct de interes pentru a dezvolta servicii adecvate de colectare și reciclare în cantități tot mai mari de deșeuri municipale și industriale produse.

În ceea ce privește defrișările, cifrele indică o tendință destul de stabilă în Republica Moldova de la 250 ha în 2016 la aceeași cifră în 2019, în timp ce în zona eligibilă a României nu există defrișări. Resursele forestiere raportate în perioada 2015-2019. În ceea ce privește acordarea de autorizații pentru defrișările de păduri, în zona eligibilă a României nu s-au acordat autorizații, în timp ce în Republica Moldova cifrele variază de la 576 ha în 2016 la 567 ha în 2019.

În anul 2019, suprafețele din Republica Moldova cu risc de inundații se ridică la 2.315 km², în timp ce în România cifra este de 14.564 km² (menționăm că nu există date disponibile pentru județele individuale situate în zona eligibilă a României). Investițiile în acest domeniu sunt absolut necesare de ambele părți ale frontierei pentru a preveni viitoare dezastre cauzate de inundații.

IV.3 Obiectivele SEA

Cadru de referință de mediu pentru Programul INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 este legat de prioritățile definite în pilonul de mediu al Strategiei UE pentru Dunăre, așa cum se face referire în secțiunile de mai sus ale documentelor strategice.

Obiectivele specifice pentru obiectivele de politica sunt:

❖ Obiectivul politic 2: *O Europă mai ecologică și rezilientă, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției la o energie curată și sigură, a investițiilor ecologice și a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a atenuării și adaptării schimbărilor climatice, a prevenirii și gestionării riscurilor și mobilitate urbană durabilă :*

- Promovarea adaptării la schimbările climatice și a prevenirii riscurilor de dezastre, a rezilienței luând în considerare abordările ecosistemice.
- Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare

❖ Obiectivul de politică 4 – O Europă mai socială și mai incluzivă care implementează Pilonul European al Drepturilor Sociale:

- Îmbunătățirea accesului egal la servicii incluzive și de calitate, în domeniul educației, al formării și învățării continue pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin încurajarea rezilienței pentru educație și instruire la distanță și online;

- Asigurarea accesului egal la asistență medicală și asigurarea rezilienței sistemelor de sănătate, inclusiv în ceea ce privește asistența medicală primară, precum și promovarea tranziției de la îngrijirea instituționalizată către îngrijirea în familie și în comunitate;
- Consolidarea rolului culturii și a turismului durabil pentru dezvoltare economică, incluziune socială și inovare socială.

Obiectivele specifice pentru obiectivele INTERREG sunt:

❖ Obiectivul INTERREG 1: *O mai bună cooperare a guvernării:*

- Consolidarea unei administrații publice eficiente prin promovarea cooperării juridice și administrative și a cooperării între cetățeni, actorii societății civile și instituții, în special, în vederea rezolvării obstacolelor juridice și de altă natură din regiunile de frontieră.

❖ Obiectivul INTERREG 2: *O europa mai sigură și securizată:*

- Obiectiv specific: Creșterea capacității managementului de frontieră.

SEA va evalua Programul INTERREG NEXT România – Republica Moldova 2021-2027 în raport cu cele 7 ținte specificate mai sus definite și alte documente strategice care creează și sinergii și complementarități.

IV.4 Informații de referință

Populația din aria de implementare a Programului

În aria Programului sunt 5.593.810 de locuitori, cu o pondere de 36,7% în partea românească a ariei de implementare, respective 63,3% în partea moldovenească. Astfel, în Republica Moldova sunt declarați 3.542.708 locuitori din care 1.527.483 locuitori în mediul urban și 2.015.225 locuitori în mediul rural, cu o densitate a populației de 79,3 loc./km². În România, populația din zona de implementare a Programului este distribuită astfel: în județul Iași sunt cei mai mulți locuitori din această zonă de Program, respective 793.559 locuitori, din care 369.557 locuitori în mediul urban și 424.002 locuitori în mediul rural, cu o densitate de 172,40 loc./km²; în județul Botoșani sunt 379.622 locuitori din care 155.423 locuitori în mediul urban și 224.199 locuitori în mediul rural, cu o densitate de 91,30 loc./km²; în județul Vaslui sunt 373.863 locuitori din care 153.372 locuitori în mediul urban și 220.491 locuitori în mediul rural, cu o densitate de 93,90 loc./km²; în județul Galați sunt 504.058 locuitori din care 273.956 locuitori în mediul urban și 230.102 locuitori în mediul rural, cu o densitate de 140,60 loc./km². Cea mai mare parte din populație este localizată în principalele orașe din aria de implementare a Programului, respective Iași, Galați, Chișinău.

Populația Republicii Moldova este relativă tânără, cu o pondere de 46,4% din populație fiind sub 35 de ani, în timp ce în România trendul este descendent, cu o creștere a populației de peste 60 de ani de la un procent de 21,7% în 2015 la 23% în 2018. Sporul natural este în creștere, fiind -3,9 (raportat la 1000 de locuitori), în timp ce în Republica Moldova acesta este de -1,0.

La nivelul anului 2018, ponderea populației rezidente a fost de 41.9%, în timp ce în Republica Moldova de 38.5%.

Cea mai mare problemă a ariei de implementare a Programului este trendul de migrație, chiar dacă centrele urbane atrag un număr însemnat de locuitori din alte zone, astfel că la nivelul

Program finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

anului 2017 în România, 23.156 de persoane, respective 2.111 de persoane din Republica Moldova și-au stabilit domiciliu peste graniță.

Provocările economice din aria de implementare a Programului

Analizând PIB-ul din ambele țări, putem vedea la prima vedere o creștere, însă dacă ne raportăm la scăderea natalității din ultimii ani raportată la bunăstarea populației, se poate observa o scădere a PIB-ului atât la nivelul României, cât și la nivelul Republicii Moldova, unde se resimte ceva mai accentuat.

În timp ce în Moldova PIB-ul pe cap de locuitor a crescut la 3.099 EUR (2019), același indicator ajunge la 11.530 EUR în România, rată care rămâne oricum semnificativ sub media UE28.

Structura PIB-ului este destul de similară în ambele țări partenere, cu o pondere covârșitoare reprezentând serviciile (peste 57%), în timp ce agricultura are o pondere mai mare în Republica Moldova, comparativ cu România.

În timp ce în Moldova PIB-ul pe cap de locuitor a crescut la 3.099 EUR (2019), același indicator ajunge la 11.530 EUR în România, rată care rămâne oricum semnificativ sub media UE28.

Structura PIB-ului este destul de similară în ambele țări partenere, cu o pondere covârșitoare reprezentând serviciile (peste 57%), în timp ce agricultura are o pondere mai mare în Republica Moldova, comparativ cu România.

Deși în mod tradițional economia Moldovei se bazează în mare măsură pe sectorul agrico (fructe, legume, vin, grâu și tutun), în ultimii ani sectorul IT a devenit unul dintre cele mai dezvoltate și mai dinamice sectoare ale economiei naționale. Volumul exporturilor de produse și servicii TIC a depășit în 2019 cifra de 5 miliarde de lei, modificând calitativ structura exporturilor Republicii Moldova. Doar exporturile IT au crescut de peste 3 ori - de la 1,1 miliarde de lei în 2015 la 3,5 miliarde de lei în 2019, depășind considerabil categoriile tradiționale de export, precum vinurile de export (cu peste 400 de milioane de lei). Este esențial de remarcat că echilibrul dintre aceste două subsectoare - conținut digital și infrastructură de comunicații - vorbește despre o schimbare calitativă a acestui sector de la consumul de rețele și servicii de acces la Internet la produse și servicii IT cu cea mai mare valoare adăugată, export-orientat. Unul dintre proiectele cheie care vizează stimularea creșterii industriei IT și a inovației este parcul virtual IT, lansat la 1 ianuarie 2018. Peste doi ani de activitate, în parc au fost înregistrate peste 500 de companii, dintre care 300 sunt IT. companii cu capital străin.

Republica Moldova depinde de scăderea anuală reprezentând mai mult de 20% din PIB-ul anual. Cu puține resurse naturale de energie, Moldova importă aproape toate sursele sale de energie din Rusia și Ucraina. Moldova și România au inaugurat în august 2014 proiectul de interconexiune gaze naturale Ungheni-Iași, cofinanțat de ENPI CBC România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013. Conducta de 43 de kilometri dintre Moldova și România permite atât importul, cât și exportul de gaze naturale.

UE este cel mai mare partener comercial al Moldovei și cel mai mare investitor din țară. În 2020, a reprezentat 66,4% din totalul exporturilor și 52% din totalul comerțului.

În ultimii ani s-a înregistrat o creștere a ponderii exporturilor cu alte categorii de produse decât cele menționate mai sus și anume: alimente, băuturi alcoolice, oțet nealcoolice, tutun; textile și articole textile; mașini și echipamente, echipamente electrice și părți ale acestora; echipamente pentru înregistrarea sau redarea sunetului și imaginilor.

Aceasta indică faptul că industria locală (industrie ușoară, alimentație, producție de mașini/echipamente tehnice) se dezvoltă și se modernizează progresiv, iar produsele autohtone devin din ce în ce mai competitive pe piețele externe.

Creșterea PIB-ului României a fost determinată de consumul privat și de o revenire a investițiilor. Investițiile au crescut puternic, crescând la 17,8 % de la an la an (year to year), datorită creșterii în construcții. Exporturile au crescut cu 3,5%, reflectând cererea mai slabă pe principalele piețe de export, în timp ce importurile au rămas susținute (în creștere cu 7,2 %). Construcțiile (în creștere cu 16,8 %) și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (în creștere cu 8,1 %) au fost principalii factori de producție.

Cu o rată a inflației în scădere de la 6,4 în 2016 la 3,8 în 2020, Moldova urmează tendința generală a statelor membre UE. România a înregistrat o rată a inflației de 2,6 în 2020, deși pandemia de COVID-19 a pus o presiune mare asupra acestui indicator economic pentru viitor. UE este cel mai mare partener comercial al Moldovei și cel mai mare investitor din țară. În 2020, a reprezentat 66,4% din totalul exporturilor și 52% din totalul comerțului.

Impactul crizei COVID19

Pe parcursul anului 2020 și începutul lui 2021, atât România, cât și Moldova (ca majoritatea țărilor lumii) au înregistrat o încetinire economică și provocări bugetare radicale. De la creșterea ratei șomajului și închiderea companiilor, la creșterea cheltuielilor din sectorul sănătății, s-a înregistrat o schimbare generală a economiei.

Pe lângă criza de sănătate cauzată de COVID-19, pandemia a declanșat o criză economică gravă care a afectat toate sectoarele, dar mai ales pe cel privat (turism inclusiv industria HORECA, transporturi etc.), cu un impact uriaș asupra întreprinderilor mici. Nivelurile șomajului au atins cifre îngrijorătoare, iar guvernele s-au concentrat pe măsuri de redresare îndreptate către cei mai expuși. Guvernul României a oferit un stimulent fiscal de 4,4% din PIB în 2020 ca răspuns la criza COVID-19. Acesta a constatat în ajutor financiar acordat companiilor mici în perioada de izolare, a negociat suspendarea ratei creditului bancar pentru populație. Au fost efectuate plăți suplimentare către sistemul de sănătate și a fost finanțată achiziția de echipamente pentru spitale și școli, școlarizarea online a devenit singura soluție din martie 2020 până în mai 2021 pentru majoritatea categoriilor de elevi. Pe de altă parte, Guvernul Republicii Moldova pentru a reduce impactul COVID-19 asupra sectorului economic, în special asupra IMM-urilor, a luat o serie de măsuri, printre care: suspendarea sau reducerea plăților de TVA și alte obligații fiscale; implementarea diferitelor stimulente economice pentru sprijinirea turismului național; măsuri referitoare la șomaj, în special, diferite subvenții pentru angajatori și reglementarea muncii la distanță.

Afectată de pandemie și de seceta severă, economia Republicii Moldova s-a contractat în 2020, PIB-ul înregistrând o scădere de 7%. Principalii factori care au determinat această scădere a PIB au fost consumul populației, care a scăzut și el cu 7%, urmat de investiții și stocuri. Pe partea ofertei, măsurile de carantină au dus la oprirea comerțului și a producției industriale. Nivelul de ocupare a atins minimul din ultimii cinci ani. În 2021, economia a început treptat să se redreseze, dar majoritatea indicatorilor pe termen scurt rămân în zona negativă.

În perioada crizei COVID-19, România a oferit sprijin Republicii Moldova, sub formă de echipamente medicale, personal medical și a donat, de asemenea, mii de doze de vaccin

Program finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

populației Republicii Moldova. Acțiunile au fost susținute fie din fonduri ale Guvernului României, fie de Mecanismul de protecție civilă al UE.

În plus, Planul UE de redresare economică pentru Moldova stabilește planuri pentru investiții de până la 600 de milioane EUR între 2021 și 2024, în strânsă cooperare cu statele membre ale UE și instituțiile financiare internaționale, ca parte a abordării „Team Europe”, precum și cu investitori privați.

Schimbările de mediu

Ambele țări participante au puncte slabe legate de nivelurile ridicate ale emisiilor de carbon, o rată scăzută a energiei regenerabile în Republica Moldova, o suprafață redusă de păduri în România și o exploatare intensivă a lemnului în Republica Moldova.

În ceea ce privește emisiile de CO₂, utilizarea combustibilului solid și arderea deșeurilor pentru încălzirea locuințelor și în industrie în Republica Moldova, împreună cu o utilizare scăzută a eficienței energetice, reprezintă principala cauză a poluării aerului. Dacă în România (zona eligibilă) sunt instalate 14 sisteme publice de monitorizare a calității aerului, pe întreg teritoriul R. Moldova sunt în vigoare 9 sisteme de monitorizare manuală. Politicile guvernamentale implementate de ambele țări au avut un impact pozitiv asupra reducerii emisiilor de carbon, fiind în concordanță cu măsurile Uniunii Europene pentru atingerea țintelor până în 2030. O monitorizare mai atentă a calității aerului în ambele țări ar contribui la luarea măsurilor de reducere a poluării aerului. și, prin urmare, îmbunătățirea calității vieții, în special în principalele centre urbane.

În 2017, ponderea energiei regenerabile în România era de 39,40, în timp ce Moldova avea o pondere de 27,84. Ambele țări se pot concentra pe creșterea acestei cote și pe identificarea surselor de energie regenerabilă atât în clădirii publice, cât și pentru populația rezidentă. Întrucât în ambele țări tendința de creștere a consumului de energie pe cap de locuitor a fost de aproximativ 10% în 2017 față de 2016, acest lucru ar trebui să determine autoritățile naționale să consolideze măsurile legate de creșterea ponderii energiei regenerabile.

Schimbările climatice se manifestă și în aria programului prin creșterea temperaturii medii și modificări în regimul precipitațiilor, atât cu variabilitate regională, cât și sezonieră ridicată. Consecințele sunt inundații și secetă, distribuite pe parcursul anului cu potențiale daune aduse infrastructurii umane, și valuri de căldură (cu impact asupra sănătății umane) și riscuri mai mari de incendii forestiere. Întrucât ponderea consumului de energie regenerabilă este destul de scăzută în ambele țări, teritoriul eligibil al României având încă o rată mai bună, ambele țări ar trebui să ia măsurile necesare pentru a crește utilizarea energiei regenerabile, atât în sectorul privat, cât și în cel industrial. Ar trebui furnizate scheme financiare împreună cu stimulente pentru a motiva companiile și populația către o rată mai mare de utilizare a energiei regenerabile.

Gestionarea deșeurilor este o problemă sensibilă de ambele părți ale graniței, colectarea deșeurilor municipale fiind o zonă de interes pentru a dezvolta servicii adecvate pentru colectarea și reciclarea cantității tot mai mari de deșeuri municipale și industriale produse.

În ceea ce privește intensitatea utilizării resurselor forestiere din punct de vedere al defrișărilor, cifrele indică o tendință destul de stabilă în Republica Moldova de la 250 ha în 2016 la aceeași cifră în 2019, în timp ce în zona eligibilă a României nu există defrișări. Resursele forestiere au fost raportate în perioada 2015-2019. Când se vorbește despre

utilizarea resurselor forestiere aferente lemnului autorizat pentru recoltare, în timp ce în zona eligibilă a României nu s-au acordat autorizații, în Republica Moldova cifrele variază de la 576 ha. în 2016 la 567 ha. în 2019.

În anul 2019, suprafețele din Republica Moldova cu risc de inundații se ridică la 2.315 km², în timp ce în România cifra este de 14.564 km². (nu există date disponibile pentru județele individuale situate în zona eligibilă a României). Investițiile sunt absolut necesare de ambele părți ale graniței pentru a preveni viitoarele dezastre cauzate de inundații și pentru a pregăti mai bine autoritățile și populația din zonă.

Conectivitate și transport

Accesibilitatea pentru România în zonă prin autostrăzi și căi ferate este ușor sub medie în comparație cu alte state membre. În Republica Moldova, lungimea drumurilor publice este de 9.359 km, din care mai mult de jumătate (6.016,2 km) sunt drumuri locale. În prezent nu sunt disponibile autostrăzi în Republica Moldova, România raportând 920 km de autostrăzi la sfârșitul anului 2020.

Transportul feroviar este în scădere în ambele țări, deoarece numărul de pasageri transportați de căile ferate a scăzut treptat.

Din punct de vedere al conectivității aeriene, Moldova are 2 aeroporturi cu legături internaționale (Chișinău și Mărculești), întrucât în zona eligibilă a României există un singur aeroport în Iași, având conexiuni internaționale.

Din 28 aprilie 2014, cetățenii moldoveni cu pașaport biometric pot călători în spațiul Schengen fără viză.

Ambele țări participante au nevoie de investiții puternice în sectorul infrastructurii de transport, dar bugetul pentru astfel de proiecte ar trebui să fie considerabil consistent. Prin urmare, se poate concluziona că proiectele de infrastructură de transport nu ar putea avea un impact semnificativ din cauza unei alocări reduse, iar abordarea strategică nu a putut fi îndeplinită.

Provocări sociale

În ambele țări asistăm la o creștere a ponderii populației în vârstă, dublată de o parte importantă a populației active care a decis să plece din România sau Republica Moldova pentru a lucra în străinătate. Mai mult, creșterea constantă a speranței de viață în zona Programului pune o presiune uriașă asupra deficitului de pensii.

În ceea ce privește migrația temporară de lungă durată, România se confruntă cu o tendință de creștere a persoanelor care părăsesc țara și marea majoritate a emigranților din ambele state fac parte din populația activă care pleacă pentru locuri de muncă mai bine plătite și durabile în afara țărilor lor.

Investițiile în învățământul public reprezintă o nevoie constantă, fie că ne referim la infrastructura digitală, la modernizarea clădirilor școlilor sau la formarea continuă a profesorilor pentru a fi mai bine pregătiți să facă față provocărilor moderne și să-și adapteze metodele de predare la ultimele evoluții ale societății. Deși situația din zona Programului s-a îmbunătățit în urma pandemiei de COVID-19, atunci când au fost cumpărate dispozitive IT pentru a crea condiția prealabilă pentru școlarizarea online, există încă o nevoie considerabilă de finanțare în acest sector.

Vulnerabilitatea ridicată a sistemului de sănătate la epidemiile globale, de exemplu COVID-19, a demonstrat necesitatea reformei pentru a asigura accesul universal la servicii esențiale, medicamente și vaccinuri sigure, calitative și accesibile, scheme solide de protecție socială și acoperire de bază. În contextul indicatorilor demografici menționați mai sus, dublați și de creșterea speranței de viață și de tendința de îmbătrânire în creștere, forța de muncă din domeniul sănătății este o problemă sensibilă care trebuie abordată.

Turism

Turismul este un potențial activ competitiv important pentru zona de bază eligibilă. Relieful variat, poziționarea geografică, flora și fauna variate, precum și moștenirea culturală a zonei sunt componente cheie care pot constitui baza pentru dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice.

Având o bună conexiune de zbor internațional, cu Aeroportul Iași (RO) în continuă dezvoltare și creșterea numărului de destinații în toată Europa, potențialul întregii zone ar putea fi explorat și inclus pe harta city break-urilor.

Mai mult, întrucât Republica Moldova a devenit și un actor puternic pe piața vinurilor, acest turism de nișă ar putea fi și promovat, alături de situri istorice comune care leagă ambele țări. Turismul durabil ar trebui încurajat, astfel încât să se păstreze unicitatea zonei, moștenirea ei naturală și culturală.

Guvernanța și societatea civilă

Calitatea funcției publice din Republica Moldova este influențată negativ de remunerarea relativ scăzută a funcționarilor publici, ceea ce generează o fluctuație substanțială a personalului cu impact asupra calității instituționale și a calității politicilor publice.

Potrivit Strategiei de reformă a administrației publice 2016-2020 a Republicii Moldova, serviciul public nu este nici atractiv și nici motivant pentru profesioniștii buni și onești. Administrația publică îndeplinește încă funcții care nu sunt proprii rolului statului într-o economie de piață funcțională, iar modernizarea administrației publice este o cerință a întregii societăți moldovenești.

În România, programele naționale finanțate de UE au contribuit considerabil în ciclurile bugetare precedente la reforma administrației publice, la dezvoltarea politicilor și strategiilor publice. Prin urmare, administrația din Republica Moldova ar putea beneficia de experiența deja dobândită de România, în cadrul unor proiecte de cooperare care vizează schimbul de experiență și împărtășirea celor mai bune practici.

Prevenirea și lupta împotriva corupției au cunoscut progrese considerabile în ambele țări, dar există încă loc de îmbunătățire. Implicarea societății civile în atingerea acestui obiectiv ar asigura o abordare obiectivă transparentă.

În ciuda progreselor înregistrate pentru ambele țări în ceea ce privește libertatea economică și implicarea societății civile, este încă necesară cooperarea în domeniile consolidării capacității instituționale și eficienței autorităților publice.

Migrația și managementul frontierei

Ambele țări sunt în urmă în ceea ce privește un control eficient la frontieră, astfel încât să permită o gestionare adecvată a migrației. Strategiile comune de dezvoltare și guvernare pot

Program finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

ajuta la abordarea disparităților și pot ajuta la abordarea efectelor cele mai vizibile ale acestora, cum ar fi creșterea fluxurilor de migrație regulate și neregulate, temporare și permanente, precum și a criminalității organizate.

Migrația este o problemă importantă în întreaga zonă centrală, deoarece adulții tineri pleacă la muncă sau la studiu (uneori nu se întorc) și lasă în urmă o populație dependentă semnificativă – formată din copii și bătrâni.

Proiectele comune care vizează modernizarea infrastructurii de trecere a frontierei, îmbunătățirea schimbului de informații și a cooperării între autoritățile de frontieră la nivel local sau îmbunătățirea guvernantei printr-o abordare mai coordonată a gestionării ar contribui la o mai mare siguranță a frontierelor externe ale UE.

IV.5 Metode de evaluare

Raportul SEA va fi redactat în baza Directivei 2001/42/EC – Directiva privind evaluarea strategică de mediu (SEA), dar și a legislației naționale din România (Hotărârea nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe) și din Republica Moldova (Legea nr. 11 din 01.03.2017 privind evaluarea strategică de mediu).

În redactarea raportului SEA va fi pregătit în conformitate cu „Ghidul privind SEA pentru politica de coeziune 2007-2013”, aprobat de CE, care reprezintă un material de referință principal pentru realizarea SEA, care este încă valabil și recomandat pentru procesul de programare 2021-2027.

Manualul a fost aprobat în 2006 de către cele două direcții implicate ale Comisiei Europene (DG Dezvoltare Regională și DG Mediu) ca material consultativ care este încă recomandat pentru aplicarea Directivei SEA în cadrul programării Fondurilor Structurale UE.

V. STRUCTURA RAPORTULUI SEA

Raportul SEA va aborda toate elementele specificate în anexa I la Directiva SEA. Acesta va include următoarele elemente:

1. Descriere generală;
2. Prezentarea conținutului și a principalelor obiective ale programului, precum și a rezultatelor analizei relației cu alte planuri și programe relevante;
 - 2.1 Conținutul Programului INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027;
 - 2.2 Structura Programului INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027;
 - 2.3 Activități de diseminare a informațiilor și de comunicare;
 - 2.4 Relația cu alte planuri și programe relevante;
3. Aspecte relevante ale stării actuale a mediului și evoluțiile probabile în cazul neimplementării Programului România-Republica Moldova INTERREG NEXT 2021-2027;
 - 3.1 Starea actuală a mediului (calitatea aerului, schimbările climatice, apa, utilizarea solurilor și a terenurilor, biodiversitatea, patrimoniul cultural și peisajul, gestionarea deșeurilor, gestionarea riscurilor legate de schimbările climatice, populația și sănătatea umană);
4. Metodologia de evaluare și selecția alternativelor luate în considerare pentru Programul INTERREG NEXT România-Republica Moldova INTERREG NEXT 2021-2027;

- 4.1. Metodologia de evaluare;
- 4.2. Selecții de alternative;
- 4.3. Dificultăți;
5. Probleme de mediu existente și reducerea impactului negativ asupra mediului prin Programul INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027;
6. Obiectivele de protecție a mediului stabilite la nivel național, comunitar sau internațional care sunt relevante pentru program;
 - 6.1 Analiza obiectivelor strategice ale Programului INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027;
 - 6.2 Evaluarea compatibilității obiectivelor Programului INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027;
7. Potențial impact semnificativ asupra mediului, inclusiv asupra sănătății, într-un context transfrontalier;
8. Măsuri propuse pentru prevenirea, reducerea și compensarea cât mai completă a oricăror efecte negative asupra mediului în urma implementării Programului INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027;
9. Măsuri preconizate pentru monitorizarea efectelor semnificative ale implementării Programului INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027;
10. Rezumat non-tehnic;
11. Anexe.

VI. PROCEDURA SEA

VI.1 Consultări

Autoritatea de Management pentru Programul INTERREG NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 dorește să aibă cât mai curând raportul SEA, în conformitate cu decizia luată de Autoritatea de Mediu Competentă. Studiul SEA va fi furnizat pentru consultări cu publicul și autoritățile de mediu relevante, în conformitate cu cerințele legislative naționale atât în Moldova, cât și în România.

VII. EFECTE DE MEDIU AȘTEPTATE PRIVIND ȚĂRILE TERȚE

După cum se subliniază în capitolul 3.1, programul INTERREG NEXT România-Republica Moldova propus pentru perioada de programare 2021-2027 va avea probabil impact transfrontalier pozitiv general și nu se așteaptă să aibă niciun impact transfrontalier negativ semnificativ care să justifice atenție.

VIII. BIBLIOGRAFIE

1. [https://www.climatechangepost.com/moldova/fresh-water-resources/;](https://www.climatechangepost.com/moldova/fresh-water-resources/)
2. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/1c95e536-en/ind;>
3. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/22133/Moldova000Country00state0of0the0sector.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
ex.html?itemId=/content/component/1c95e536-en;
4. [https://www.cbd.int/doc/world/md/md-nr-04-en.pdf;](https://www.cbd.int/doc/world/md/md-nr-04-en.pdf)
5. <https://www.cbd.int/countries/profile/?country=md;>

6. <https://unece.org/fileadmin/DAM/ie/intersol/documents/s18e.pdf>;
7. https://rowater.ro/wp-content/uploads/2021/03/Text_PMB_ABA-Prut-Barlad_actualizat_2016-2021.pdf;
8. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/explore-interactive-maps/water-framework-directive-quality-elements>;;
9. <https://ro-md.net/images/POC/0-Romania-Republic-of-Moldova-JOP-approved2.pdf>;;
10. <https://www.ro-md.net/ro/despre-program/programul-operational-comun>.

Program finanțat de
UNIUNEA EUROPEANĂ

Romania-Republica Moldova
ENI-COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ